

Toegang tot het net: objectieve, transparante en gereguleerde tarieven

Elia's diensten voor toegang tot het net omvatten het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur, het beheer van het elektrisch systeem, de compensatie van onevenwichten (in het bijzonder via reservevermogens en black-start) en de marktintegratie. Elia levert deze diensten op basis van niet-discriminerende, transparante en objectieve tarieven.

De meerjarentarieven van Elia zijn gebaseerd op de tariefstructuur vastgelegd door de CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) in haar tariefmethodologie. Het is de CREG die de tarieven goedkeurt.

I. Tariefbepaling voor de diensten van Elia: principes

I.1. Kenmerken van de tarieven van Elia

Elia past tarieven toe voor de verschillende diensten die de onderneming levert. Dit is nodig om de werking en ontwikkeling van het hoogspanningsnet te verzekeren op een veilige en betrouwbare manier, en alle spelers op de elektriciteitsmarkt een doeltreffende algemene dienstverlening aan te bieden, inclusief producenten en consumenten.

De tariefbepaling voor de diensten van Elia berust op de volgende principes:

- **output-based:** de tarieven weerspiegelen de door Elia aangeboden diensten en worden vastgelegd op objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze;
- **transparantie:** de tarieven zijn eenvoudig om te begrijpen en gebaseerd op eenvoudige, transparante gegevens;
- **eenvoud:** het aantal tarieven is beperkt. De tariefdifferentiatie tussen verschillende types klanten is beperkt en de impact van tariefperiodes is beperkt;
- de tarieven van Elia worden vastgelegd voor elk jaar binnen een periode van vier jaar.

De gereguleerde contracten (aansluitings-, toegangs- en ARP-contracten) vormen de contractuele basis voor de inning van de tarieven bij de verschillende betrokken spelers.

I.2. Soorten diensten die Elia aanbiedt

Elia deelt zijn diensten op in drie grote categorieën contractuele relaties, op basis van de volgende tarieven:

- **aansluitingstarief:** deze tarieven worden gefactureerd aan netgebruikers die een installatie willen aansluiten op het Elia-net of over een bestaande aansluiting op het Elia-net beschikken;
- **tarieven voor toegang tot het net:** deze tarieven worden gefactureerd aan houders van een toegangscontract (die ze vervolgens indien nodig doorrekenen aan de eindgebruikers). Ze worden aangerekend voor de diensten voor toegang tot het net, met name het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur, het beheer van het elektrisch systeem, de compensatie van onevenwichten (in het bijzonder via reservevermogens en black-start) en de marktintegratie;
- **tarieven voor het behoud en herstel van het residuele evenwicht van de individuele toegangsverantwoordelijken:** deze tarieven worden rechtstreeks gefactureerd of gecrediteerd aan de toegangsverantwoordelijken (de ARP's), respectievelijk wanneer Elia moet ingrijpen om de onevenwichten te compenseren of wanneer de toegangsverantwoordelijken Elia in deze taak ondersteunen.

Taksen, toeslagen en openbare dienstverplichtingen worden eveneens toegepast en moeten door Elia als tussenpersoon geïnd worden ten gunste van de overheden.

I.3. Publicatie van de tarieven

Voor een maximale transparantie zijn de tarieven voor de door Elia aangeboden diensten beschikbaar op de website van Elia: "www.elia.be > Producten en Diensten > Aansluiting, Toegang of Evenwicht".

Elke netgebruiker of toegangshouder kan zijn facturen simuleren door online zijn injectie- of afnamegegevens in te vullen in een eenvoudig Excel-document¹.

¹ Om toegang te krijgen tot de tariefsimulator opent u de website van Elia (www.elia.be), meer specifiek de pagina [Elia > Producten & Diensten](#)

II. Criteria voor de bepaling van de toepasbare toegangstarieven

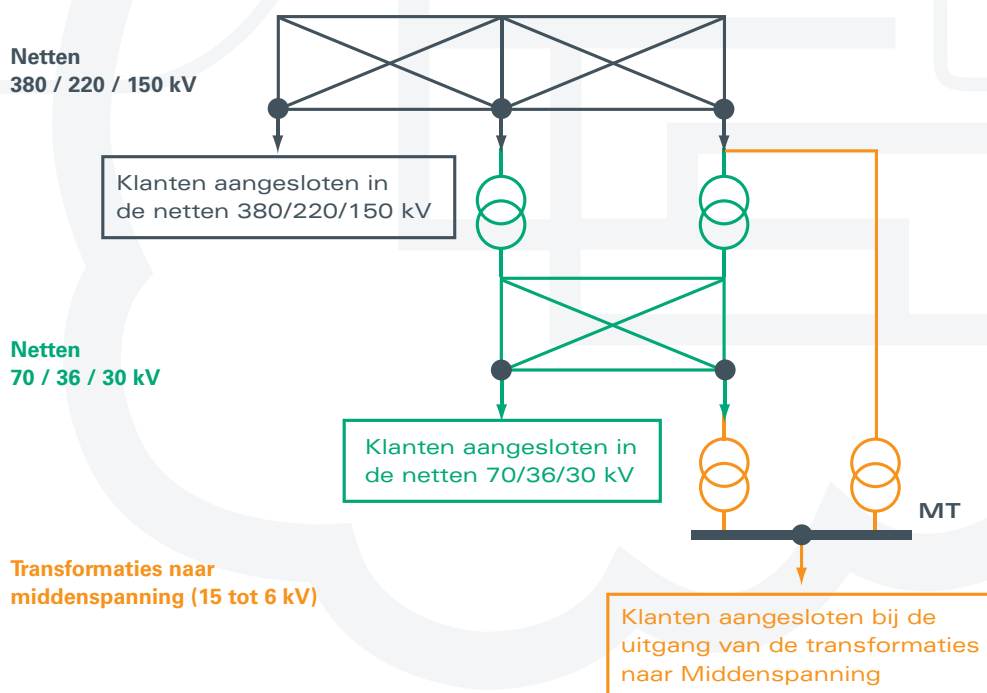
II.1. Een tariefbepaling afhankelijk van het spanningsniveau van de toegang tot het net

Het recht om vermogen en elektrische energie met het Elia-net uit te wisselen, wordt via het toegangscontract verleend ter hoogte van een toegangspunt. Een toegangspunt is een fysieke plaats met een bepaald spanningsniveau, waar een uitwisseling van vermogen en elektrische energie kan plaatsvinden met het Elia-net. Een toegangspunt kan één of meerdere aansluitingspunten groeperen².

De tariefbepaling voor de aansluiting op het Elia-net gebeurt in functie van drie infrastructuurniveaus (of CIL, 'Contractual Infrastructure Level'), naargelang de spanning in het toegangspunt:

- CIL 1: in de netten 380/220/150 kV;
- CIL 2: in de netten 70/36/30 kV;
- CIL 3: bij de uitgang van de transformaties naar middenspanning (lager dan 30 kV).

Het principe van de tariefbepaling in functie van het infrastructuurniveau

Voor elk infrastructuurniveau bestaat er een tariefbepaling die de geleverde diensten weerspiegelt. De verschillende infrastructuurniveaus genieten immers niet allemaal op dezelfde wijze van de diensten geleverd door Elia. Bijvoorbeeld:

- aan een gebruiker die is aangesloten bij de uitgang van de transformaties naar middenspanning, zullen meer diensten geleverd worden voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur dan aan een gebruiker aangesloten op het 380kV-net, aangezien de elektriciteit afgenomen via het middenspanningsnet een langere en complexere weg aflegt, en meer netinfrastructuuruitrusting in gebruik neemt;
- evenzeer is het zo dat alle infrastructuurniveaus de diensten genieten voor het beheer van het elektrisch systeem geleverd door het nationale controlecentrum van Elia, terwijl de regionale centra zich voornamelijk richten op het beheer van de lagere infrastructuurniveaus. Er zijn dan ook meer diensten voor het beheer van het elektrisch systeem voor de lagere infrastructuurniveaus;
- echter, alle infrastructuurniveaus die op dezelfde wijze genieten van de diensten voor compensatie van de onevenwichten (in het bijzonder via reservevermogens en black-start) en voor de marktintegratie, genieten hetzelfde tarief voor deze diensten.

² Meer informatie over het begrip aansluiting vindt u in de fiche "Aansluiting op het Elia-net: een proces in verschillende stappen".

II.2. "Postzegeltarieven": homogene prijzen per infrastructuurniveau

De tarieven voor toegang tot het Elia-net worden op een homogene manier toegepast binnen elk van de drie infrastructuurniveaus. Ongeacht hun geografische ligging ten aanzien van het net zal het tarief dat wordt toegepast voor de toegangsdiensten, identiek zijn voor alle netgebruikers aangesloten op hetzelfde infrastructuurniveau.

De taksen, toeslagen en openbare dienstverplichtingen verschillen echter naargelang de federale of regionale wetgeving.

II.3. Hoofd- en bijkomende toegangspunten

Wanneer een netgebruiker beschikt over meerdere toegangspunten tot het Elia-net voor dezelfde elektrische installaties, kan een van die toegangspunten worden aangeduid als 'hoofdtoegangspunt' en worden de andere toegangspunten aangeduid als 'bijkomend'. Het hoofdtoegangspunt is het punt met het hoogste ter beschikking gestelde vermogen (bij afname). Om als hoofdtoegangspunt te gelden moet het ter beschikking gestelde vermogen op dit punt bovendien hoger zijn dan of gelijk zijn aan de piek (over de laatste 12 maanden) van het profiel³ van de netgebruiker.

Bijkomende toegangspunten kunnen permanent (normale exploitatie) of occasioneel (als reserve) in gebruik worden genomen, zonder tijdsbeperking.

III. Vermogen en energie: sleutelwaarden voor de tariefbepaling

III.1. Vermogen (kW/kVA) en energie (kWh)

De tariefbepaling van de diensten voor toegang tot het net wordt voor een gedeelte berekend op basis van het vermogen, en voor het overige gedeelte op basis van de energie. Wanneer we het hebben over het vermogen, is de referentie de afnamepiek of injectiepiek gerealiseerd over een bepaalde periode. Wanneer we het begrip 'energie' gebruiken, wordt de hoeveelheid afgenomen of geïnjecteerde elektriciteit in rekening gebracht⁴.

Globaal gezien worden de diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur gefactureerd op basis van het vermogen. Het is namelijk deze waarde die bepaalt welke dimensionering van het net Elia moet voorzien.

De diensten voor het beheer van het elektrisch systeem, de compensatie van onevenwichten en de marktintegratie worden op hun beurt gefactureerd op basis van de energie. De kosten van deze diensten zijn namelijk afhankelijk van het energievolume afgenomen van of geïnjecteerd in het Elia-net. De taksen, toeslagen en openbare dienstverplichtingen worden eveneens berekend op basis van de energie.

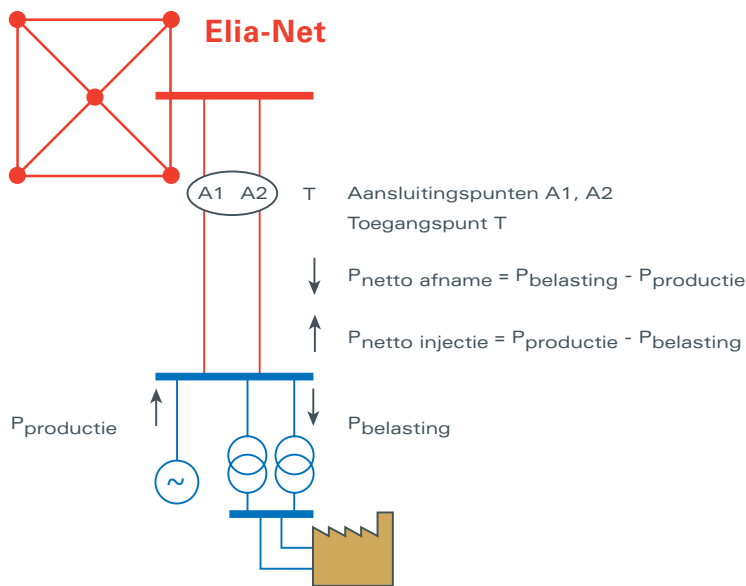
III.2. Een tariefbepaling op basis van vermogen en energie

Met het oog op een maximale transparantie en een eenvoudige tariefbepaling in overeenstemming met de tariefmethodologie, zijn de toegangstarieven uitsluitend gebaseerd op de netto afname en de netto injectie, zowel wat betreft de tarieven berekend op basis van het vermogen als die berekend op basis van de energie.

³ Dit profiel bestaat uit de synchrone som van kwartaarafnames gemeten in het hoofdtoegangspunt en in de met dit punt geassocieerde bijkomende toegangspunten.

⁴ De **geïnjecteerde energie** in een bepaald toegangspunt is de waarde die men verkrijgt bij het integreren van de in dit toegangspunt geïnjecteerde energie over een bepaalde tijdsperiode. De **afgenomen energie** in een bepaald toegangspunt is de waarde die men verkrijgt bij het integreren van de energie die in dit toegangspunt wordt afgenomen over een bepaalde tijdsperiode.

Het **geïnjecteerde vermogen** is het verschil tussen het vermogen geïnjecteerd door de productie-eenhe(i)d(en) geassocieerd met een bepaald toegangspunt en het vermogen afgenomen door de belasting(en) in dit toegangspunt. Is dit verschil negatief, dan is het geïnjecteerde vermogen gelijk aan nul. Het **afgenomen vermogen** is het verschil tussen het vermogen afgenomen door de belasting(en) geassocieerd met een bepaald toegangspunt en het vermogen geïnjecteerd door de productie-eenhe(i)d(en) in dit toegangspunt. Is dit verschil negatief, dan is het afgenomen vermogen gelijk aan nul.

IV. Tarieven voor toegang tot het net

IV.1. Toegangsdienssten geleverd door Elia

De eerste toegangsdienst bestaat uit **het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur**. Deze dienst werkt met de volgende tarieven: een tarief voor de maandpiek, een tarief voor de jaarpiek en een tarief voor het ter beschikking gestelde vermogen.

De tweede toegangsdienst heeft betrekking op **het beheer van het elektrisch systeem**. De in deze dienst gehanteerde tarieven zijn het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem en het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie.

De derde toegangsdienst is de **compensatie van onevenwichten**, met een tarief afhankelijk van de reservevermogens en de black-start.

De vierde toegangsdienst omvat de **marktintegratie**.

Ten slotte zijn er nog de tarieven voor **taksen, toeslagen en openbare dienstverplichtingen**.

IV.2. Tarieven voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur

Deze categorie omvat drie tarieven:

- het tarief voor de maandpiek;
- het tarief voor de jaarpiek;
- het tarief voor het ter beschikking gestelde vermogen.

a) Tarief voor de maandpiek (uitgedrukt in €/netto afgenomen kW)

De maandpiek voor afname wordt op maandbasis bepaald als de maximale vermogenspiek bij afname van alle kwartieren van de betreffende maand.

Voor de netgebruikers die rechtstreeks zijn aangesloten op het Elia-net, wordt het tarief voor de maandpiek voor afname toegepast op de elfde gemeten piek van de maand.

Dit tarief is van toepassing op elk toegangspunt, in functie van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

Indien een door Elia neerwaartse activatie van het tertiaire vermogen (in het kader van het CIPU-contract) een impact teweegbrengt op de bepaling van de maandpiek voor afname voor een toegangspunt op het Elia-net, zal deze maandpiek gecorrigeerd worden op basis van de door Elia gevraagde activaties.

b) Tarief voor de jaarpiek (uitgedrukt in €/netto afgenomen kW)

De jaarpiek voor afname wordt ex-post bepaald als de maximale piek tijdens de kwartieren die vallen in de tarifaire jaarpiekperiode tijdens de laatste twaalf maanden, met name de lopende facturatiemaand en de elf voorafgaande maanden.

De tarifaire jaarpiekperiode is de periode tijdens dewelke de globale netbelasting statistisch het hoogst is. Deze periode wordt als volgt gedefinieerd:

- tijdens de maanden november tot maart;
- op weekdays (uitgezonderd feestdagen);
- tussen 17 uur en 20 uur.

Voor de netgebruikers die rechtstreeks zijn aangesloten op het Elia-net, wordt het tarief voor de jaarpiek voor afname toegepast op de elfde gemeten piek⁵ van de maand.

Aangezien niet alle kwartieren in rekening worden genomen bij de bepaling van de tarifaire jaarpiekperiode, kunnen de netgebruikers in de mate van het mogelijke hun jaarlijks afnameprofiel overeenkomstig aanpassen.

Dit tarief is van toepassing op elk toegangspunt, in functie van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

Indien een door Elia neerwaartse activatie van het niet-gereserveerde tertiaire vermogen (in het kader van het CIPU-contract) een impact teweegbrengt op de bepaling van de jaarpiek voor afname voor een toegangspunt op het Elia-net, zal deze jaarpiek gecorrigeerd worden op basis van de door Elia gevraagde activiteiten.

c) Tarief voor het ter beschikking gestelde vermogen (uitgedrukt in €/netto kVA)

Via dit tarief draagt de netgebruiker bij tot de dienst voor het beheer en de ontwikkeling van de algemene netinfrastructuur in verhouding tot het ter beschikking gestelde schijnbaar vermogen (nl. het vermogen dat voor hem 'gereserveerd' is). De netgebruiker heeft het recht om schijnbaar vermogen af te nemen van of te injecteren in het hogergelegen net.

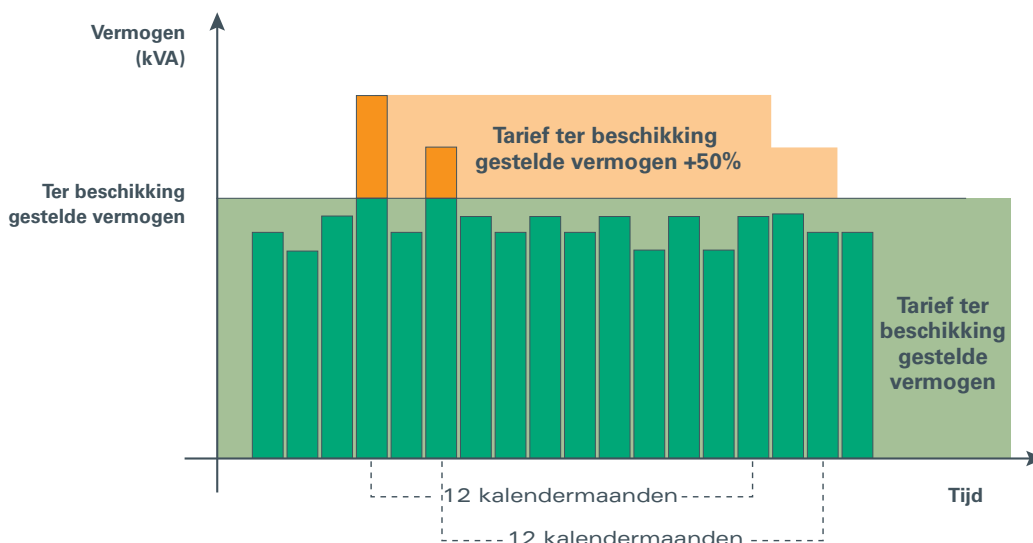
Het ter beschikking gestelde schijnbaar vermogen is vastgesteld in bijlage 1 van het aansluitingscontract van elke netgebruiker⁶.

Voor het ter beschikking gestelde vermogen ter hoogte van **bijkomende toegangspunten** wordt een specifiek tarief toegepast, dat overeenkomt met 20% van het tarief voor het ter beschikking gestelde vermogen van een hoofdtoegangspunt.

Als het ter beschikking gestelde vermogen voor afname wordt overschreden, zal voor de overschrijding gemeten in de maand M een tarief worden toegepast tijdens een periode lopend vanaf de maand M tot de maand M+11. Dit tarief stemt overeen met het tarief voor het ter beschikking gestelde vermogen voor afname, vermeerderd met 50%. De referentie voor de berekening van de overschrijding voor netgebruikers die rechtstreeks op het Elia-net zijn aangesloten, is de elfde piek van de maand gemeten in kVA. Indien meerdere overschrijdingen worden vastgesteld tijdens de bovengenoemde periode van twaalf maanden, wordt deze periode automatisch verlengd, waarbij de hoogste piek (overschrijding) in de laatste 12 kalendermaanden als referentiewaarde wordt genomen.

Dit tarief is van toepassing op elk toegangspunt, in functie van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

Overschrijding van het ter beschikking gestelde vermogen

⁵ De afnamepiek is het maximale kwartuurvermogen afgenomen in een toegangspunt in een bepaalde periode.

⁶ Meer informatie over het begrip ter beschikking gestelde vermogen vindt u in de fiche 'Aansluiting op het Elia-net: een proces in verschillende stappen'.

IV.3. Tarieven voor het beheer van het elektrisch systeem

Deze categorie omvat twee tarieven:

- het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem;
- het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie.

a) Tarief voor het beheer van het elektrisch systeem (uitgedrukt in €/netto afgenomen kWh)

De dienst voor het beheer van het elektrisch systeem omvat de bewaking en het beheer van de energiestromen op het Elia-net, van de spanning enz.

Dit tarief is van toepassing op elk toegangspunt, in functie van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

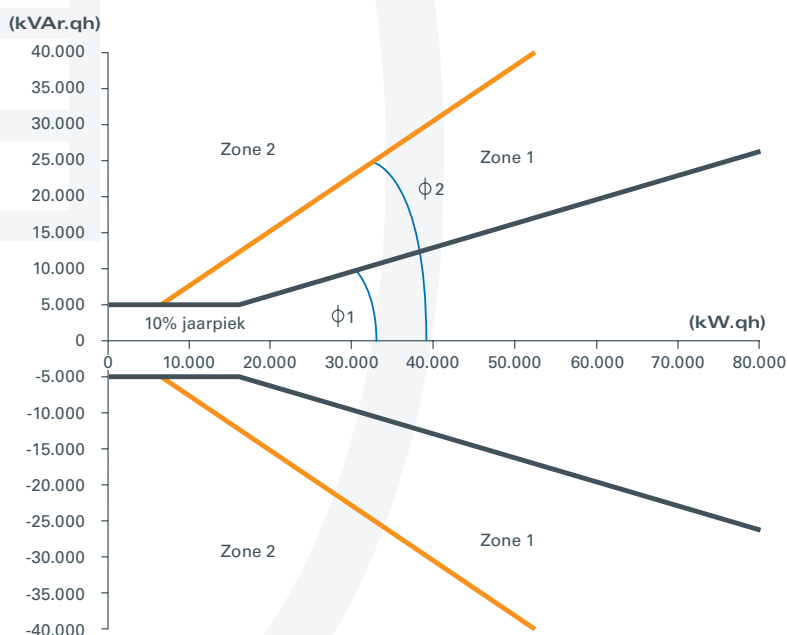
b) Tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie (uitgedrukt in €/netto kVArh)

Netgebruikers aangesloten op het Elia-net moeten de technische reglementen respecteren die hun het recht verlenen een forfaitaire hoeveelheid reactieve energie af te nemen, zowel inductief als capacitief, gelijk aan 32,90% van de hoeveelheid actieve energie afgenomen tijdens hetzelfde tijdsinterval (op basis van kwarturen).

Gezien de uitdagingen op het vlak van spanningsregeling op het Elia-net worden de netgebruikers die energie afnemen aangemoedigd de wettelijk vastgelegde forfaitaire hoeveelheid reactieve energie te respecteren. Bij een overschrijding van deze forfaitaire hoeveelheid heeft het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie dus in wezen een stimulerend karakter en hangt het af van de hoogte van de overschrijding. Het bedrag van het tarief staat los van de inductieve of capacitieve aard van de reactieve energie. Bij capacitieve reactieve energie zijn er bovendien tolerantiedrempels vastgelegd.

Praktisch voorziet het tarief twee tariefzones: zone 1 voor kleine overschrijdingen en zone 2 voor grotere overschrijdingen. Zone 1 start voor kwartuurleveringen van reactieve energie die per afnamepunt $\text{tg } \varphi = 0,329$ overschrijden. Zone 2 start voor kwartuurleveringen van reactieve energie die per afnamepunt $\text{tg } \varphi = 0,767$ overschrijden.

Tariefbepaling reactieve energie

Indien de netto afgenomen actieve energie op kwartuurbasis niet hoger is dan 10% van de jaarpijk op het betrokken afnamepunt, wordt de aanvullende afname van reactieve energie bepaald op basis van 32,9% van 10% van de jaarpijk op dit afnamepunt.

Dit tarief is van toepassing op elk toegangspunt, in functie van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

Het tarief voor aanvullende afname van reactieve energie wordt niet toegepast op een toegangspunt tijdens de kwartuuren waarop dit punt deze dienst voor spanningsregeling levert.

IV.4. Tarieven ter compensatie van onevenwichten

Deze categorie omvat twee tarieven:

- het tarief voor de vermogensreserves en voor de black-start,
- het tarief voor het behoud en herstel van het residuele evenwicht van de individuele toegangsverantwoordelijken. Dit tarief wordt rechtstreeks aan de toegangsverantwoordelijken gefactureerd ⁷.

Het tarief voor de vermogensreserves en voor de black-start wordt uitgedrukt in euro per netto afgenomen kWh en euro per netto geïnjecteerde kWh.

De regeling van de frequentie en van het evenwicht aan de hand van de vermogensreserves is een dienst die als ondeelbaar geheel wordt geleverd voor het geheel van de regelzone. De dienst die instaat voor de mogelijkheid van een black-start, is eveneens een dienst waar het gehele systeem van geniet, zonder differentiatie. Dit tarief is dus op dezelfde wijze toepasbaar voor elk toegangspunt, onafhankelijk van het infrastructuurniveau waartoe de betrokken netgebruiker behoort.

IV.5. Tarief voor de marktintegratie (uitgedrukt in €/netto afgenomen kWh)

Het tarief voor de marktintegratie wordt op dezelfde manier toegepast op alle infrastructuurniveaus. De dienst voor de marktintegratie die aan de basis ligt van dit tarief, geldt op dezelfde manier voor alle infrastructuurniveaus.

Het tarief voor de marktintegratie omvat door Elia geleverde diensten zoals de ontwikkeling en de integratie van een doeltreffende en efficiënte elektriciteitsmarkt, het beheer van interconnecties, de coördinatie met buurlanden en Europese instanties of de publicatie van gegevens in het kader van transparantieverplichtingen.

IV.6. Taksen, toeslagen en openbare dienstverplichtingen (uitgedrukt in €/netto afgenomen kWh)

In de afgelopen jaren hebben de bevoegde autoriteiten Elia verscheidene openbare dienstverplichtingen opgelegd, zoals de toepassing van taksen en toeslagen. Deze kosten zijn niet rechtstreeks gekoppeld aan het netbeheer, maar worden toegevoegd aan de bedragen die Elia factureert.

Bij de toerekening van taksen en toeslagen worden enkel de netto kosten in rekening gebracht volgens de elektriciteitswetgeving. Aangezien de wetgeving, het decreet of de ordonnantie of hun uitvoeringsbesluiten geen specifieke compensatie voorzien voor deze openbare dienstverplichtingen, rekent Elia het geheel van netto kosten gekoppeld aan hun uitvoering door. Deze netto kosten omvatten de beheerskosten en de financiële lasten van deze openbare dienstverplichtingen.

V. Wettelijke en contractuele basis

De tariefstructuur voor de toegang tot het net is onderworpen aan het artikel 12 van de elektriciteitswet van 29 april 1999 en aan het besluit van de CREG met betrekking tot de tarifaire methodologie ⁸.

De vaststelling van de tarieven voor elke regulerende periode of de herziening ervan verloopt volgens een strikte procedure gedefinieerd tussen de CREG en Elia. Deze voorziet de goedkeuring of afwijzing van de tariefvoorstellen van Elia door de CREG na evaluatie van de voorstellen, eventueel na het indienen van een aangepast voorstel.

De tarieven voor toegang tot het net in vijf punten

- De tarieven weerspiegelen de door Elia geleverde diensten.
- De tariefstructuur wordt vastgelegd door de CREG, die de tarieven tevens goedkeurt.
- De tariefbepaling voor de toegang is afhankelijk van het infrastructuurniveau waartoe de netgebruiker behoort.
- Het netto vermogen en de netto energie zijn de basis voor de berekening van de toegangstarieven.
- De tariefbepaling voor toegang tot het Elia-net is transparant, objectief en niet-discriminerend.

⁷ Meer informatie over het tarief voor het behoud en herstel van het residuele evenwicht van de toegangsverantwoordelijken vindt u in de fiche 'Een tarief ter compensatie van de onevenwichten dat aanzet tot het behouden van het evenwicht'.

⁸ Besluit (Z)141218-CDC-1109/7 van 18 december 2014 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie.

